

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1)

ในยุคของการเปลี่ยนแปลง การอาชีวศึกษามีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษาทั่วโลก ในการฝึกฝนผู้สำเร็จการศึกษาให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเปิดโอกาส ให้ผู้ใหญ่ได้รับการอบรมทักษะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานตามกระแสของโลก รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาโดยกำหนดนโยบายเพิ่มจำนวนผู้เรียนสายอาชีวศึกษา ในยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569) ภารกิจและนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณ ผู้เรียนสายอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ออนไลน์ : 2565) รัฐบาลได้ตั้งเป้าเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาเมื่อเทียบกับการศึกษาทั่วไปใน อัตราส่วน 60 ต่อ 40 แต่จากข้อมูลสัดส่วนผู้เรียนอาชีวะต่อสายสามัญ ปีการศึกษา 2563 อยู่ที่ร้อยละ 35 ต่อ 65 มีช่องว่างระหว่างร้อยละที่กำหนดไว้กับสภาพปัจจุบันถึงร้อยละ 25 เห็นได้ว่าในประเทศไทยอาชีวศึกษายังคงเป็นตัวเลือกที่ไม่น่าสนใจ เนื่องจากภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในหมู่ผู้เรียนและผู้ปกครอง

จำนวนมาก ทั้งในเชิงคุณภาพและทางเลือกที่จำกัดเมื่อสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้สัดส่วนของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในปี 2559 ร้อยละ 56.4 และเพิ่มขึ้นในปี 2562 ร้อยละ 67.215 เป็นจำนวน 143,696 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 : 2)

จากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก กำลังเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านทักษะ ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยที่มีข้อจำกัดอยู่เดิมให้ยิ่งเปราะบางมากขึ้นและอาจยิ่งร้ายแรงลง เพราะสถานประกอบการมีแนวโน้มที่จะนำระบบอัตโนมัติมาทดแทนการใช้แรงงานคนมากขึ้น รวมถึงต้องการแรงงานที่มีทักษะใหม่เพื่อมาทดแทนแรงงานที่มีทักษะเดิม การจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงเกิดความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงานที่ยังมีช่องว่างทางทักษะ (Skills Gap) ระหว่างทักษะซึ่งเป็นที่ต้องการกับทักษะของแรงงาน องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้นำเสนอว่า ความไม่สมดุลของทักษะเป็นเรื่องปกติในประเทศไทย วัดได้จากการสอบถามนายจ้างเกี่ยวกับความยากลำบากในการหาแรงงานที่มีทักษะที่เหมาะสมในตำแหน่งงานที่ว่างอยู่ การสำรวจที่จัดทำโดย SCB Economic Intelligence Center จาก 222 บริษัทใน 6 ภาคส่วนสำคัญในประเทศไทยในปี 2557 พบว่า 53% ของนายจ้างประสบปัญหาในการบรรจุตำแหน่งงานว่างภายในสามเดือน (OECD, ออนไลน์ : 2021) มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้นายจ้างไม่สามารถบรรจุตำแหน่งงานว่างได้ โดยสาเหตุจากสถานประกอบการร้อยละ 56 มีความต้องการแรงงานจำนวนมากและร้อยละ 47 คือ ความไม่ลงตัวของทักษะที่มีและทักษะที่ต้องการซึ่งเน้นย้ำ ถึงการขาดแคลนช่างเทคนิคที่มีทักษะและผู้ปฏิบัติงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมา จากการจัดการอาชีวศึกษาที่ใช้งานไม่ได้ แม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับปรุงก็ตาม การขาดทักษะหรือทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพิจารณาเปิดสาขาวิชาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวนมากไม่ใช่สาขาที่สถานประกอบการต้องการแต่เป็นสาขาวิชาที่สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ และมีผู้เรียนสนใจสมัคร เข้าเรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้สำเร็จการศึกษาดอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ซึ่งในที่นี้รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ภาคส่วน และระดับท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจ ขนาดเล็ก SMEs และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคนอกระบบ ซึ่งกลุ่มนี้ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในระบบการอาชีวศึกษาของไทยในปัจจุบัน เมื่อไม่มีฐานข้อมูลของตลาดแรงงานที่มีข้อมูลด้านความต้องการอุปสงค์และอุปทาน หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจึงไม่เชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริงมีเนื้อหาที่ล้าสมัย การจัดการเรียนการสอน เทคนิคการผลิตที่สถานประกอบการเลิกใช้ไปแล้ว ซึ่งการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่จัดทำโดยอาจารย์อาชีวศึกษา

และอาจารย์อาชีพศึกษาบางคนไม่มีประสบการณ์การทำงานในภาคเอกชน การออกแบบหลักสูตรไม่คำนึงถึงทักษะความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน ทักษะช่างหลายสาขาวิชาจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทักษะความรู้พื้นฐาน แต่จากผลคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ในการสอบ PISA ของผู้เรียนสายอาชีพไทย อายุ 15 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD กว่า 100 คะแนน (ณัฐสิฏี รัชเกียรติวงศ์. 2559 : 9)

ดังกล่าวมาแล้วนั้น การจัดการและบริหารการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาสมรรถนะหลักในสถานการณ์ปรกติถัดไปหรือความปรกติถัดไป 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านทักษะชีวิต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ออนไลน์ : 2559) จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการศึกษสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในสถานการณ์ New Normal และจะมีความปรกติถัดไปหรือสถานการณ์ความปรกติถัดไป ซึ่งจะเป็นภาวะปรกติใหม่ในรูปแบบอื่น ๆ เกิดขึ้น ซึ่งเราจะต้องเตรียมพร้อมเสมอ โดยเฉพาะการเตรียมการจัดการศึกษาของชาติ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระบบและทุกระดับ โดยตรงให้สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศได้นำวิกฤตที่เกิดขึ้นสร้างโอกาสให้กับตนเอง ได้มีการจัดการเรียนรู้ระบบออนไลน์ภายใต้การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน (Learn from Home) เป็นการปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ จะช่วยให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีทางการศึกษา (ธงชัย สมบูรณ์. ออนไลน์ : 2563)

การเปิดโลกทัศน์ใหม่ของการศึกษาให้กว้างขึ้นจะตอบ โจทย์ความต้องการและพัฒนาทักษะในอนาคตให้สามารถรองรับการทำงานในยุคความปรกติถัดไปหรือสถานการณ์ความปรกติถัดไป และหากการเรียนรู้ของคนในสังคมมีประสิทธิภาพจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง ทั้งนี้มีปัจจัยหลายประการและปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาประเทศบังเกิดผลตามความต้องการ ทั้งนี้มีปัจจัยหลายประการและปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาประเทศบังเกิดผลตามความต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาตามกฎหมาย การศึกษา ความหมายขั้นตอนในการบริหาร ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารวิชาการเพื่อนำไปสู่ในการบริหารการจัดการในสถานศึกษา ให้ประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาได้บริหารได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสถานประกอบการ การมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย การบริหารวิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งผลการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและความต้องการของตลาดแรงงานสถานประกอบการ และเตรียมคน สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือ

สถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3)

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพนั้น ไม่ใช่เพียงแค่ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการสู่ “ยุคความปรกติถัดไป” (Next Normal Era) ของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปกับคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขอบเขตของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสารพัดช่างในแต่ละแห่ง ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 35 แห่ง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 555 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ออนไลน์ . 2565)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปของวิทยาลัยสารพัดช่าง 6 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
- 1.2 ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล
- 1.3 ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด
- 1.5 ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 1.6 ด้านการบริหารงานแผนกวิชา

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ คุณภาพวิชาชีพวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 2.2 ด้านความรู้
- 2.3 ด้านทักษะ
- 2.4 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหาร การควบคุม ดูแลการบริหารงานแผนกวิชาการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการ และห้องสมุด งานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี และงานสื่อการเรียนการสอน

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกตึถัดไป หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสภาวะการณ์ความปรกตึถัดไป รูปแบบการดำเนินชีวิต อย่างใหม่ที่แตกต่างกันอดีต ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ และหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดรายวิชา มีการออกแบบหลักสูตรการเรียน ทั้ง Online และ Offline ให้สอดคล้องกับนโยบายความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน ท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมในยุคความปรกตึถัดไป พัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่โลกดิจิทัลหรือโลกการศึกษา ศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ กำหนดให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้อยู่รายวิชาด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้จัดทำเอกสารประกอบการสอนและจัดการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี การสอนที่ทันสมัย สนับสนุนให้มีการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ พัฒนาทักษะ การศึกษา เช่น Up-Skill และ Re-Skill และ New-Skill พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดให้มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับยุคปรกตึถัดไป และสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาโดยการท้าวิจัยในชั้นเรียนในการสะท้อนผลสัมฤทธิ์และพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2. ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในด้าน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ทั้ง Online และ Offline และการประเมิน การเรียนรู้ตามสภาพจริงและการวัดผลและประเมินผลแบบอื่น เช่น ประเมินตนเองเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ (Self-assessment for improvement) เป็นต้น ให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แท้จริง การกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผล ขอบเขตและมาตรฐานและตามสมรรถนะของรายวิชาอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการเรียนรู้ การมอบหมายให้นำผลจากการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงไปใช้ใน

การพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายและสร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) ของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาดิจิทัลใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงานบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน สนับสนุนการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ตามคุณวุฒิวิชาชีพ และส่งเสริมการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการสอบ V-Net

3. ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอนในการใช้ และผลิตสื่อด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาทางไกล มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในยุคปรกติถัดไป ในการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตหรือระบบปฏิบัติการรูปแบบต่าง ๆ มีการบริหารจัดการห้องเรียนซึ่งแตกต่างไปจากห้องเรียนปกติใน ทักษะในการถ่ายทอดความรู้ของครูที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน แผนการสอน สื่อการสอน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนผ่านเครือข่าย นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อหรือเป็นช่องทางหลักในการถ่ายทอดความรู้ และกระบวนการคิด แทนที่การถ่ายทอดและรับรู้ รับฟังข้อมูลแบบต่อหน้านั้น มีความพร้อมและทักษะการใช้เทคโนโลยี และโปรแกรมแอปพลิเคชันต่าง ๆ และสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการสอน เพื่อความสะดวกและราบรื่นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าวในเบื้องต้น ได้แก่ วิธีการใช้งาน ข้อดีหรือจุดเด่น ข้อเสียหรือจุดด้อยของแต่ละโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน ความรู้เรื่องการเข้าใช้และเทคนิคการออกแบบเนื้อหาการเรียน และช่องทางการสื่อสารที่สอดคล้องกับความสามารถของแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมออนไลน์เป็นอย่างดี รวมทั้งถ่ายทอดทักษะการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านั้นให้แก่นักเรียน ได้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาขัดข้องที่อาจเกิดขึ้น การสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองให้พัฒนาไปพร้อมกันทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันในแนวทาง และแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

4. ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ผู้เรียนใช้ศูนย์วิทยบริการเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตัวเอง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในศูนย์วิทยบริการในการสืบค้นข้อมูล

พร้อมทั้งเพิ่มเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ห้องสมุดทันสมัย น่าตื่นเต้น ดึงดูดใจ และมีสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้ง และเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และเป็นการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ พื้นที่ประดิษฐ์โครงงาน สิ่งของสร้างความสะดวกสบายในการใช้งาน และการเรียนรู้และการกำหนดให้จัดตารางสอนเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ศูนย์วิทยบริการ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในยุคความปรกดีถัดไป

5. ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการออกแบบ กำหนดวิเคราะห์เนื้อหา หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ และฝึกอาชีพ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมิติ มีการกำกับติดตามนิเทศ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมการจัดสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน ร่วมกันออกแบบประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ตามสมรรถนะและแผนฝึกอาชีพ สอดคล้องและตรงตามสมรรถนะของสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการพัฒนาเสริมสร้างทักษะบุคลากรร่วมกัน พัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการวัดและประเมินผล มีแผนปฏิบัติการทวิภาคีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีส่วนร่วมของสถานประกอบการและสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย กระบวนการประเมินผลนิเทศ และการจัดการ มีการนำผลประเมินมาแก้ไขพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้มีสมรรถนะวิชาชีพตามมาตรฐานกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

6. ด้านการบริหารงานแผนกวิชา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมดูแล ส่งเสริมการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกงาน การวัดผลประเมินผล และการวิจัยในแผนกวิชา วางแผนดำเนินงานด้านมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนกวิชา เพื่อนำไปสู่การพัฒนานาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดหาดูแลรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ สนับสนุนการเรียนการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ ติดตามและแนะนำเกี่ยวกับโครงการฝึก โครงการสอน แผนการเรียนรู้ตลอดจนเพิ่มสะสมงาน โดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน ควบคุมการใช้วัสดุศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ให้สะอาดเรียบร้อยทันสมัย ปกครองดูแลบุคลากรในแผนกวิชาให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ประสานงานให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เสนอโครงการและรายงาน

การปฏิบัติงานตามลำดับขั้น และดูแลบำรุงรักษารับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานอาชีพ โดยใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่บูรณาการกันอย่างแนบแน่น เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเสียสละและซื่อสัตย์สุจริตความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจรรยาบรรณทางวิชาการ วิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี เคารพ และปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใต้หลักธรรมาภิบาลขององค์กร และสังคมมีความภาคภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีวินัย ตรงต่อเวลา เจตคติที่ดีต่อการทำงานและองค์กรมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มีความรับผิดชอบ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนมีจิตสาธารณะ เสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสังคม จิตสำนึกรักษ์ สิ่งแวดล้อม

2. ด้านความรู้ หมายถึง ผู้เรียนความรู้ในหลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะภายใต้ขอบเขตของอาชีพ และการวิเคราะห์ความรู้และเข้าใจคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ประยุกต์ใช้ในทางด้านสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการที่สำคัญ ด้านทฤษฎีและปฏิบัติเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านวิชาชีพ รวมทั้งมีความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถใช้ในการสื่อสารและสารสนเทศในการปฏิบัติงานพื้นฐานตามข้อเท็จจริง และของลักษณะงานอาชีพ หลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะและการวิเคราะห์เบื้องต้นโดยใช้ความรู้และทักษะด้านวิชาชีพแก้ไขปัญหาทางงานจริง

3. ด้านทักษะ หมายถึง ทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้ วิธีการใช้เครื่องมือและวัสดุขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาและทักษะด้านการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งด้านสุขภาพและความปลอดภัย

4. ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ หมายถึง ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานตามแบบแผน ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อน ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหาโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

วิทยาลัยสารพัดช่าง หมายถึง วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย วิทยาลัยสารพัดช่างทั้งหมด 35 แห่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่าย ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ในวิทยาลัยวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

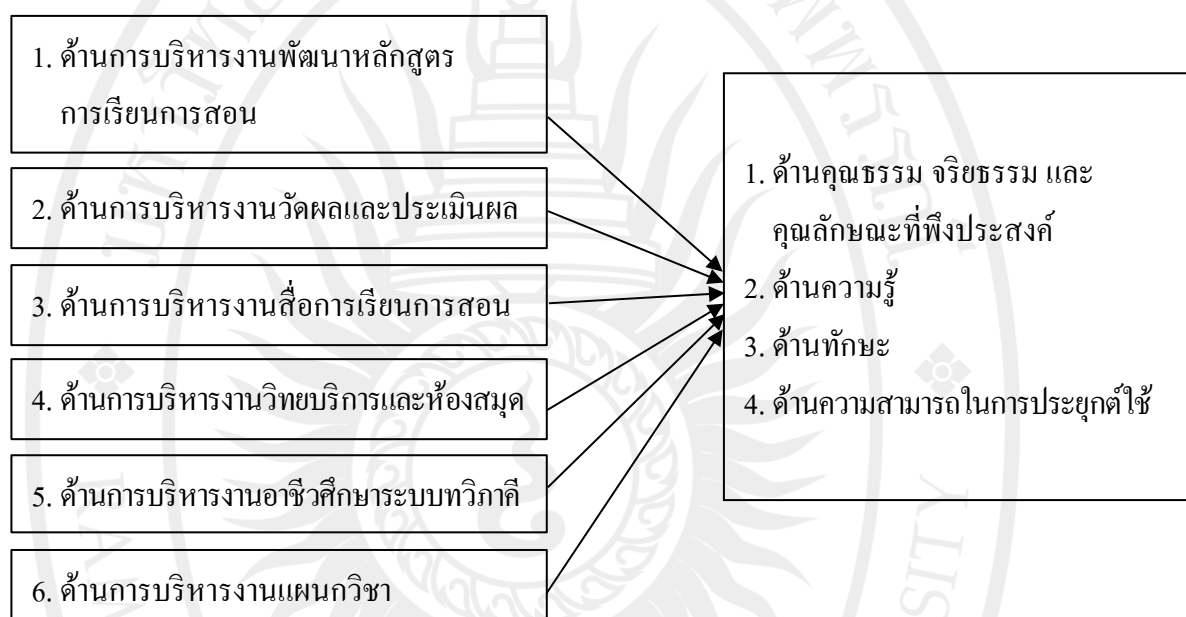
การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติกัด ไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการ [1] ฤกษ์ทรวงศึกษาธิการ (2550 : 1), [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 23 - 33), [3] วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ และคณะ (2562 : 66), [4] รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2555 : 30) , [5] สัมมา วรรณิษฐ์ (2556 : 99), [6] ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551 : 9), [7] ภารดี อนันต์นาวิ (2553 : 281), [8] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552 : 4) พบว่าแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด ด้านการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และด้านการบริหารงานแผนกวิชา และผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป การวิเคราะห์คุณภาพวิชาชีพ จากแนวคิดของ [1] Boam and Sparrow (1992 : 47-48), [2] กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (ออนไลน์ : 2560), [3] สุรินทร์ สำลี (2562 : 23), [4] ประจักษ์ ทรัพย์อุดม (2552 : 3), [5] สมพร ปานดำ (2562 : 1-2), [6] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 12), [7] ฤกษ์ทรวงศึกษาธิการ (2562 : 1-2), [8] กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2563 : 1-2), [9] กาญจนา สุขใจ และพา อักษรเสื่อ (2563 : 1- 2), [10] ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2555 : 23) พบว่าแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะ 4. ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคความปรกติถัดไป

คุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไป มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกติถัดไปอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี